

Az államfő hatalma

Ha a szabad demokraták kezdeményezése nem állja útját, akkor a magyar szavazók az MSZMP és az MDF egyezségének megfelelően rövidesen köztársasági elnököt választanak. Az államfő számos belpolitikai jogköre mellett nemzetközi kapcsolatainkban is képviselni fogja a magyar államot, és ő lesz a fegyveres erők főparancsnoka. Az alkotmánymódosítás egyúttal lehetővé teszi, hogy a honvédség vezénylese a jövőben a honvédelmi miniszter kezéből a vezérkari főnökébe kerüljön.

Mondhatnók visszatérünk a magyar hagyományokhoz: a legfőbb hadúr az államfő lesz, az első katonai előljáró pedig a honvéd vezérkar főnöke. A fegyveres erők irányítása – látszólag a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően – a pártpolitikai csatározásokon kívül kerül. Látszólag bekövetkezik a Magyar Néphadsereg depolitizálása. Ténylegesen azonban más történik. A szabad választások után – megeshet – a mai ellenzéki pártok valamelyik képviselője lesz a civil honvédelmi miniszter. A vezérkar főnöke azonban minden bizonnyal mai kommunista lesz. A vezérkari beosztásokhoz szükséges képzettséget ugyanis mindmáig általában a Szovjetunióban lehetett megszerezni. A Moszkvában végzett leendő vezérkari főnökök párt- és szovjethűsége így a következő tíz évre biztosítva van.

A köztársasági elnöki posztot a kormányzó párt jelöltjére szabták. Az új – állítólag demokratikus – közjogi berendezkedés a külpolitika, illetőleg a katonapolitika jó részét kivonja a folyamatos parlamenti ellenőrzés alól: a kommunista (szocialista) köztársasági elnök, mint egykor a Legfőbb Hadúr, közvetlenül érintkezhet a kommunista (szocialista) vezérkari főnökkel. A Varsói Szerződés

szervezete többé-kevésbé a régi módon működhet, katonai ügyekben a felelős magyar kormány hatóköre eleve korlátozott.

Az ellenzék gyengesége Magyarországon megengedi, hogy színleg megtartsák a játékszabályokat. Lengyelországgal ellentétben nálunk a kormányzó párt és az ellenzék nem nyíltan, tisztos szerződés alapján osztozik a hatalmi posztokon. Valóságos választási küzdelem nélkül puccsszerűen megrendezett választási kampány után, de távolról nézvést mégis népszavazáson választják meg az állampárt jelöltjét az új magyar köztársaság első elnökévé.

Tölgyessy Péter

Közjáték Ottóval

Ma Magyarországon minden politikai szenzáció rövid életű. Mire az egyik petárda fénye felvillan, már robban is a következő.

Október első napjaiban Habsburg-láz kerítette hatalmába az országot. Kisgazda körökből felröppent a javaslat: legyen Habsburg Ottó az ellenzék köztársasági elnökjelöltje. Dr. Habsburg először homályos igent mondott esetleges jelöltetésére a SZER tudósítójával folytatott telefonbeszélgetésben. Aztán, titkára útján, határozott nemet. Aztán a magyar rádióban megismételte a nemleges választ, érzékeltetve, hogy a nemből lehet még igen is. De addigra alábbhagyott az izgalom. Habsburg Ottó a jelek szerint nem lesz elnökjelölt, s az egész ügy feledésbe merül.

Mégis: beszéljünk róla még egy keveset. Nem szándékozom Habsburg Ottó mellett korteskedni. Azt szeretném, ha az eset tanulságain tűnődnének, mi, akik a magyar demokráciára tettük fel a sorsunkat.

Dr. Habsburg bizonyára kifogástalan demokrata. Mégsem lett volna jó, ha Ottót választjuk meg a Magyar Köztársaság első elnökének. A javaslattevők aligha gondoltak bele, milyen nemkívánatos bonyodalmakkal járna, ha egy Habsburg kerülne a magyar állam élére. Az országon belül anakronisztikus ellentétek kerítenék hatalmukba a politikai küzdőteret: kiújulna a kuruc–labanc viszály, a protestáns–katolikus konfliktus, a republikánus–monarchista vita. Az országhatárokon kívül lábra kelne a félelem, hogy kétségbe vonjuk a szomszéd államok területi és politikai integritását; percek alatt létrejönne a rettegett kisantant.

De szinte azt mondanám: ez a kisebbik baj. Az igazi baj az, hogy Habsburg Ottó soha nem élt Magyarországon, soha nem vett részt a magyar politikában. Az ország valójában csak a nevét ismeri. Nem azért választanák meg, mintha tudnák, mi van a név mögött, hanem kizárólag a nevéért.

Akik Habsburg Ottót jelölni kívánják, nagyobb részt aligha labancok vagy legitimisták. Esélyes ellenjelöltet akarnak Pozsgayval szemben kiállítani. Nem találtak senkit, aki kellően ismert volna. Kétségbeesésükben folyamodtak Ottóhoz, akinek legalább a családnevét minden magyar ismeri.

És itt a történet igazi tanulsága. Magyarországon 40 éven át csak kommunista vagy társutas politikus vehetett részt a nyilvános politikában. Az ellenzéki pártoknak nincsenek országosan ismert politikusaik. Pozsgay több mint tíz éve szerepel a nyilvánosság előtt. Szónokol, tárgyal, nyilatkozik, kezét ráz. A tévé fölött rendelkező államminiszterként elintézi, hogy az általa vezetett mozgalom alakuló üléséről két héttel később, főműsoridőben, órákon át tudósítson a televízió. Hónapokkal ezelőtt bejelentette,

hogy pályázik az államfői posztra. Esetleges vetélytársának két hete tesz rá, hogy a csaknem teljes ismeretlenségből megpróbálja kitörni.

Nevetséges.

Az viszont egyáltalán nem nevetséges, az bizony siralmas, hogy az ellenzék hagyja magát bevonni a színjátékba. Nem volt kötelező hozzájárulni az idő előtti elnökválasztáshoz. S még mindig nem kötelező részt venni benne. A legrosszabbat akkor tesszük, ha hagyjuk magunkat belevinni a politikai délibábkergetésbe. Ha visszacsúszunk a mikszáthi idők légvárépítő, szédelő, öncsaló politizálásába.

Nézzünk szembe a tényekkel. Vegyük komolyan magunkat, vegyük komolyan a magyar demokráciát! Talán még megakadályozhatjuk, hogy ránk kényszerítsék az elnökválasztási cirkuszt. De ha nem, legalább ne asszisztáljunk hozzá. Ne nyomjuk rá a hitelesség pecsétjét Pozsgay megválasztására azzal, hogy kudarcra ítélt ellenzéki ellenjelöltet állítunk ki ellene. Ne próbáljunk elővarázsolni a cilinderből az esetleges siker reményében olyan neveket, melyek fedezetét az ország nem ismerheti.

Versenyezzen csak az államfői méltóságért Pozsgay Imre, a Demokratikus Magyarországért Mozgalom elnöke Király Zoltánnal, a Demokratikus Magyarországért Mozgalom elnökségi tagjával. Pozsgay Imre, a Németh-kormány államminisztere Kulcsár Kálmánnal, a Németh-kormány igazságügy-miniszterével. Aki Pozsgayt nem akarja, ne szavazzon talmi vetélytársaira sem.

Maradjon otthon.

K. J. [Kis János]